

Opetusministeriö
PL 29
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO

Asia   Tekijänoikeustoimikunnan mietintö – Tekijänoikeuslain 3. luvun muutostarpeiden kar-
toittaminen
Dnro   20/040/2008   12.3.2010

Suomen Säveltäjät ry on suomalaisten ja Suomessa vakituisesti asuvien taidemusiikin säveltäjien ammatilinen järjestö, johon kuuluu 174 säveltäjää. Jäsenistö edustaa kattavasti Suomen taidemusiikin säveltäjiä, sillä lähes kaikki ammattimaisesti toimivat säveltäjät ovat yhdistyksen jäseniä. Tässä esittämämme näkemykset perustuvat pääosin seikkoihin, jotka koskevat taidemusiikin säveltäjiä ja heidän työhönsä liittyviä näkökohtia.

Tekijänoikeustoimikunnan mietintö antaa kattavan kuvan tekijänoikeuslain 3. luvun piiriin kuuluvista kysymyksistä sekä perustelee muutostarpeita hyvin ja monesta näkökulmasta. Alla olevat kommentit on numeroitu mietinnön otsikoitten mukaisesti.

2. Toimintaympäristön kehitys

Kehitystrendejä analysoiva kappale 2.2. antaa aihetta pieneen täsmennykseen. Verkkoympäristö tarjoaa periaatteessa rajattomat mahdollisuudet sisältöjen levittämiseen, mutta sisällöntuottajan näkökulmasta katsoen ammattilaiset hyötyvät siitä vähemmän kuin harrastajat, joille korvauksella ei ole niin väliä. Tällä hetkellä musiikin ammattimaisilla toimijoilla tai sivulla 18 mainituilla, oikeudenhaltija-asemassa olevilla yrityksillä ei ole verkkoympäristössä juuri minkäänlaista investointisuoja, ja sen vuoksi niiden riskinotto- ja hakukkuus uusien sopimusten tai työsuhteitten solmimiseen tekijöitten kanssa ovat matalalla.

Katsomme, että tekijänoikeuslain tehtävä on jatkossakin turvata ammattimaisten tekijöiden toimeentulo sekä yksinoikeus päättää teostensa käytöstä. Kuluttajien tai käyttäjien tarvetta saada käyttää ammattitaiteilijoiden teoksia oman luovuutensa lähteenä tai teostensa osana tulee aina pitää alisteisena tälle.

Tekijänoikeudellisesti suojatun materiaalin jatkokäytön matala kynnyksen ja mahdolliset yhteisteokset mainitaan sekä luvussa 2.2. että 2.4. Mielestämme moraalisisillä oikeuksilla on juuri nyt erityistä merkitystä, sillä alkupe- räisen tekijän on kasvaneen nettipiratismiin ja tekijänoikeuden loukkauriskin aikana voitava edelleen tunnista tekijyytensä sekä teoksensa ehjänä säilynyt identiteetti - ellei muuntelusta ole asianmukaisesti sovittu. Yhdymme sivulla 44 (kohta 4.3.2) mainittuun tekijöitten näkemykseen, että muuttamisoikeus ei voi siirtyä käyttäjälle, ellei tästä erikseen sovita.

Katsomme, että tekijänoikeuden käyttäjäyritysten vaatimista muutoksista tulee pääosin pidättäytyä, sillä suurimmat kehitystarpeet tulevat niiden koventuneesta kilpailuympäristöstä. Joissain tapauksissa takana saattavat olla globalisoituneen yrityksen angloamerikkalaisen emoyhtiön huomattavasti kovemmas- ta liiketoimintaympäristöstä lähtevät kustannus- ja tuloksentekopaineet, vaikka oikeudellisen muutostarpeen perusteeksi esitetään käytön helppous tai vaivattomuus. Katsomme, että nykyisen kaltaisessa käyttäjän oikeuksia puolustavassa populistisessa kulttuurisessa ilmastossa tekijät tarvitsevat lainsäätäjän erityistä suojaa, jotta luovan talouden toimintaedellytykset ja alan ammattimaisten toimijoiden investoinnit voidaan turvata.

3. Kansainvälinen vertailu

Luvun 3 tarkastelu olisi syytä ulottaa myös ranskankieliseen maailmaan, jota monin paikoin voidaan pitää eurooppalaisen tekijänoikeuskäsityksen perustana. Ranskassa ja Belgiassa on myös erityisesti perehdytty piratismiin ja globalisaation mukanaan tuomiin kulttuurin diversiteetikysymyksiin.

4. Kehittämistarpeet

4.2.2. Oikeus korvaukseen

Niin kuin kohdan 2.2. kommentissa todettiin, verkkoympäristöstä puuttuu käytännössä investointisuoja nykyisessä ympäristössä, jossa 90 % käytöstä ja valtaosa tallentamisesta on lisensoimatonta. Näin ei myöskään toteudu sivulla 36 mainittu, vastikkeelliseen oikeuksien luovutukseen kuuluva odotus saada korvausta teoksen kaupallisesta hyödyntämisestä. Tietyn musiikillisen repertuaarin käyttöoikeus esimerkiksi osana operaattorille maksettavaa kuukausimaksua on kuitenkin kyseisen palveluntarjoajan kilpailuasemaa ja liikevaihtoa parantava etu, josta sisällöntuottajalle kuuluu kohtuullinen korvaus, ellei sen suuruutta latausmäärillä tai muulla tavoin pystytä konkreettisesti mittaamaan.

Yhdymme toimikunnan näkemykseen siitä, että tekijänoikeuksien luovutusten yhteydessä olisi syytä tuoda kirjallisessa muodossa esiin ne nimenomaiset oikeudet, jotka sopimuksella on tarkoitus siirtää (s. 47). Tekniikan ja käytettyjen teosten olomuodon jatkuva muuttuminen saattaisi kuitenkin luoda oikeudet lunastaneelle tarpeettomia riskitilanteita, jotka alentaisivat esimerkiksi tuottajien ja kustantajien sopimushalukkuutta entisestään. Tätä voisi kompensoida maininta kohtuullisesta korvauksesta tekijälle tapauksessa, jossa teknillisen - esimerkiksi teoksen näyttämiseen tai soittamiseen - tarvittavan välineen kehitys laajentaa sen käyttöä ja siitä syntyvää liikevaihtoa ennalta arvaamattomasti. Ns. bestseller-sääntö tuo turvaa etenkin nuorille tekijöille, jotka ovat suurten käyttäjien suhteen usein lähtökohtaisesti epätasarvoisessa neuvottelutilanteessa.

Kaikkiaan olemme oikeuksien luovutusten suhteen ns. suppean tulkinnan kannalla.

4.5. Toimialakohtaiset säännökset

Kannatamme musiikin kustannussopimuksia koskevien säännösten (pykälät 31-38) ajanmukaistamista.

Säveltäjäyhdistykset ja Suomen Musiikkikustantajat ry ovat keskenään sopineet ns. Hyvästä kustannustavasta, joka on osoittautunut erittäin toimivaksi käytännöksi, ja varsinkin harvat yksittäiset esiin nousseet kiistatapaukset on pääsääntöisesti onnistuttu ratkaisemaan Teoston piirissä toimivassa sovittelutoimikunnassa.

5. Kehittämisvaihtoehdot

Pykälässä 30 mainittu kolmen vuoden aikaraja teoksen julkisen esittämisen yksinoikeudelle on kohtuullinen ja tarpeellinen, sillä klassisen musiikin kaupallistuessa yksinoikeutta pyrkivät käyttämään yhä useammat teoksia tilaavat esittäjät ja organisaatiot.

Oikeustoimilaisissa esiintyvä kohtuullistamissäännös koskee luonnollisesti myös tekijänoikeudellisia sopimuksia. Emme pidä kuitenkaan huonona ajatuksena kohtuullistamispykälän sisällyttämistä myös tekijänoikeuslakiin.

Suomen Säveltäjät ry

Tapio Tuomela
Puheenjohtaja